

Aan de Opiniecommissie Ruimte

E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de
datum van deze brief en
ons kenmerk vermelden?

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Aantal bijlagen
1 juni 2021	PDMS	R. Raaijmakers	5

Onderwerp
Opinienota erfgoedvisie

Welke vragen stellen we de raad?

1. Wat vindt u van de activiteiten en resultaten van onze erfgoedaanpak tot nu toe ?
2. Deelt u de richting van de ambitie en actielijnen zoals geschetst in hoofdstuk 1?
3. Wat vindt u van de voorgestelde rol van de gemeente en de samenwerking met het erfgoedveld zoals aangegeven in hoofdstuk 2 en 3?
4. Bent u het ermee eens dat we ervoor kiezen om de huidige aanpak voort te zetten ?

De context

Wat is de aanleiding?

Oss is rijk aan erfgoed. Erfgoed leeft in onze gemeenschap. We hebben allerlei verbindingen met ons erfgoedveld, we hebben ons erfgoed de afgelopen jaren in- en extern op de kaart gezet en we doen mee in diverse samenwerkingsverbanden. Erfgoed maakt onderdeel uit van ons beleid voor Recreatie & Toerisme en van onze inzet in o.m. het waterveiligheidsproject Meanderende Maas.

Dit roept de vraag op hoe we hiermee verder gaan. We hebben behoefte aan een helder kader voor de komende jaren om te prioriteren, communiceren en verwachtingen te managen.

Zeker nu we keuzes moeten maken, onze basis nog niet op orde is, we ons moeten voorbereiden op de Omgevingswet, er veel (ruimtelijke) ontwikkelingen gaande zijn, er een

breed en initiatiefrijk erfgoedveld actief is en we in de buitenwereld verwachtingen hebben gewekt.

De Erfgoedvisie schetst onze ambitie en het beleidskader voor hoe wij onze rol als gemeente zien en de beoogde samenwerking met het erfgoedveld. Daarbij gaan we uit van de huidige beschikbare personele capaciteit en beperkte structurele middelen. Dat noopt tot prioritering en het maken van keuzes. We vragen aan de Opiniecommissie hoe zij hierover denkt. De uitkomst werken we nader uit in een adviesnota en verwerken we in de meerjarenbegroting.

Aan welke opdracht draagt dit advies bij?

De bespreking van de Opinienota is een volgende stap op weg naar een meerjarenvisie met een helder beleidskader en een daarop gebaseerd realistisch uitvoeringsprogramma, waaraan we met behulp van de energie van het maatschappelijk veld invulling kunnen geven. Dit vloeit voort uit het Collegeprogramma en is benoemd in de begrotingen daarna.

Naar een nieuwe erfgoedvisie

De vorige erfgoedvisie dateert uit 2006. In het Collegeprogramma en in de gemeenteraad zijn expliciet nieuwe ambities met betrekking tot erfgoed uitgesproken. We hebben de afgelopen vijf jaar het erfgoed en ons erfgoedveld geactiveerd en we hebben Oss met haar rijkdom aan erfgoed binnen onze gemeente en daarbuiten op de kaart gezet, met als bekroning de prestigieuze nominatie in 2019 van Beste Erfgoedgemeente van het jaar.

We hebben samen met het erfgoedveld hard gewerkt om het erfgoed naar een hoger niveau te tillen. Onder het motto *'Toekomst voor O(n)ss erfgoed. Om zuinig en trots op te zijn en om door te vertellen'* zijn veel mooie initiatieven genomen en activiteiten opgezet. Onze vooraanstaande archeologische positie kreeg een nieuwe dimensie met onder andere het verhaal van Caesar aan de Maas en met de beeltenis van het kromgebogen zwaard op de rotonde voor Museum Jan Cunen. Allerlei monumenten hebben een nieuwe toekomst gekregen en/of zijn gerestaureerd. Het landschap krijgt met het project Meanderende Maas project een historiserende impuls, net zoals het nieuwe Walkwartier door de stadsontwikkeling. Dankzij tentoonstellingen, publiciteit en de activiteiten van eigenaren, het vrijwilligersveld, het Stadsarchief, de cultuursector, scholen en particulieren is onze historie breed onder de aandacht gebracht van onze gemeenschap en geïnteresseerden van buiten.

We moeten nu bepalen hoe we daarmee verder gaan. Dit is ook afhankelijk van de middelen en menskracht die daarvoor beschikbaar zijn. We hebben onze verbinding met het brede, uit eigenaren, professionals en vrijwilligers bestaande erfgoedveld geïntensiveerd. Niet alleen door gezamenlijk op te trekken in concrete activiteiten maar ook door hen te betrekken bij de ontwikkeling van onze meerjarenvisie en het beleidskader daarvoor.

In maart 2017 hebben we met het erfgoedveld een begin gemaakt met het vinden van lijnen voor een meer beleidsmatige aanpak. Hier hebben we het boekje 'Mens en Maasland' gepresenteerd als het overkoepelende verhaal van het Osse erfgoed. En we hebben gesproken over de erfgoedwensen uit het veld van vrijwilligers. Later in dat jaar is er een vervolgbijeenkomst georganiseerd, waarbij er vier werk-/klankbordgroepen werden gevormd (Archeologie, Industrieel Erfgoed, Religieus Erfgoed en Zuiderwaterlinie). In het najaar van 2017 en voorjaar van 2018 hebben deze werk-/klankbordgroepen elk een adviesrapport opgesteld voor de gemeente. Deze adviezen hebben we gebruikt bij onze activiteiten.

In 2019 hebben we doorgesproken met het erfgoedveld en zijn er diverse bijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers uit het veld. Een aantal maanden later, in het voorjaar van 2020, zijn er gesprekken gevoerd met de werk-/klankbordgroepen. Daarna zijn we intern aan de slag gegaan met het uitwerken van de erfgoedvisie en de vertaling naar een uitvoeringsprogramma. Daarover hebben we ook gesproken met de Erfgoedcommissie en die om advies gevraagd.

Op 9 maart jl. hebben we een digitale bijeenkomst georganiseerd met het erfgoedveld om het verloop van het proces, de concept erfgoedvisie en de gedachten over een uitvoeringsprogramma te bespreken. Dit werd positief ontvangen. Vervolgens hebben wij de concept erfgoedvisie en ideeën voor een uitvoeringsprogramma toegezonden aan het erfgoedveld en om reactie gevraagd. De erfgoedvisie is bijgevoegd in [bijlage 2](#) en de samenvatting van de reacties vanuit ons erfgoedveld in [bijlage 3](#).

Vragen aan de raad

1. Wat vindt u van de activiteiten en resultaten tot nu toe ?

In de nota hebben we een beeld gegeven van de activiteiten en resultaten in de afgelopen jaren. We zijn benieuwd wat u hiervan vindt. Daarmee geeft u mede richting aan de overwegingen voor de verdere aanpak.

2. Onderschrijft u de richting voor de ambitie en actielijnen zoals geschetst in hoofdstuk 1?

Onze ambitie is beschreven in de visie (zie bijlage 2, blz. 13 t/m 17). Samenvattend staat daarin:

Het erfgoed in onze gemeente willen we behouden en doorvertellen. Daar zijn we trots op en precies dát willen we, in samenwerking met het erfgoedveld en de inwoners van Oss, nog meer uitstralen. Om dit te bereiken hebben we in de erfgoedvisie drie ambities geformuleerd:

1. We willen met het erfgoed bijdragen aan een mooie en prettige leefomgeving
2. We willen het erfgoed ontsluiten voor een breed publiek

3. We willen samenwerkingen op het gebied van erfgoed versterken

Om deze ambities te koppelen aan acties (het uitvoeringsprogramma) hebben we hier vijf actielijnen aan verbonden: Beschermen, beheren, behouden, beleven en betrekken.

Deze actielijnen willen we een-op-een terug laten komen in het uitvoeringsprogramma. Dit is in de visie nader uitgewerkt.

3. Herkent u zich in de voorgestelde rol van de gemeente en de samenwerking met het erfgoedveld zoals aangegeven in hoofdstuk 2 en 3?

Ons voorstel is de rol en de samenwerking zoals omschreven in de visie (zie bijlage 2, blz. 18 t/m 23). In de kern komt dit op het volgende neer:

Als gemeente hebben we vier rollen die we moeten cq kunnen aannemen: de rechtmatige overheid, de presenterende overheid, de netwerkende overheid en de responsieve, participerende overheid. Het zwaartepunt voor het op orde brengen van de basis ligt primair aan de linkerkant van het schema; we handelen als rechtmatige en presterende overheid om ons erfgoed te behouden, beheren en beschermen.

Tegelijkertijd zijn we met de groeiende aandacht in onze gemeente voor erfgoed en de externe herkenning de laatste jaren meer gaan acteren ook op de rechterkant van het schema als het aankomt op initiatieven uit het erfgoedveld en in het externe veld van stakeholders. We willen meedenken, faciliterend te werk gaan en proactief meewerken aan een meer *bottom-up* georganiseerde benadering. Kortom, initiatieven uit het erfgoedveld versterken vanuit een netwerkende, responsieve en participerende rol. En in onze samenwerkingen zoeken naar mogelijkheden en koppelkansen die het belang van onze erfgoedvisie dienen.

4. Bent u het ermee eens dat we ervoor kiezen om de huidige aanpak voort te zetten?

Hoewel de beschikbare menskracht en middelen beperkt zijn, hebben we met behulp van het erfgoedveld veel bereikt. We zien in de bredere afweging van prioriteiten weinig ruimte voor structurele versterking. Dat betekent dat we de invulling van onze ambitie daaraan moeten aanpassen. Daarbij willen we de in gang gezette lijn zoveel mogelijk vasthouden. Dat betekent dat we als rechtmatige en presterende overheid ernaar streven te doen wat we moeten doen. Dat betreft de noodzakelijke weging van erfgoed bij bestemmingsplannen en bouwaanvragen, archeologisch toezicht, toezien op de wijze waarop met monumenten wordt omgegaan, subsidieverstrekking daarvoor en handhaving en opstellen van cultuurhistorische paragrafen in bestemmingsplannen. We onderhouden hierbij de contacten met de Erfgoedcommissie. We werken daarnaast aan beleven en betrekken, zijn klankbord voor het erfgoedveld, doen mee in het netwerk; we vullen we communicatie en PR in door het waar mogelijk zichtbaar maken van ons erfgoed. Dit alles voor zover de bestaande capaciteit en

middelen hiervoor ruimte bieden. Voor specifieke activiteiten vragen we zo nodig incidenteel extra middelen.

Samenvatting

We werken aan een nieuwe meerjarenvisie op erfgoed met een beleidskader en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Met de Opinienota vragen we om richting te geven ter nadere uitwerking in een Adviesnota en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma wat we vertalen naar de begroting.

Bijlagen

- Bijlage 1: Erfgoedvisie
- Bijlage 2: Samenvatting reacties erfgoedveld
- Bijlage 3: Kerkenvisie Oss
- Bijlage 4: Kloostervisie Oss
- Bijlage 5: Raadsinformatiebrief moties erfgoed